

نخستین مهاجرت در روزهای اشغال

۱۵ مرداد ۱۳۹۵ ساعت ۱۹:۵۸

نخستین مهاجرت روز دوم محرم سال ۱۳۳۴ صورت گرفت. در این روز وحیدالملک شیبانی همراه با سیدمحمدرضا مساوات، میرزا محمدعلی خان کلوب، سیدعبدالرحیم خلخالی و سیدجلیل اردبیلی محرمانه به سوی قم عزیمت کردند. روز سوم محرم ادیب‌السلطنه سمیعی در علی‌آباد به آنان ملحق گردید. روز چهارم محرم سلیمان میرزا اسکندری و میرزا سلیمان خان میکده در منظریه به آنها رسیدند که پنج تن ژاندارم آنها را همراهی می‌کردند.

جوان و تاریخ- سبک زندگی

نخستین مهاجرت روز دوم محرم سال ۱۳۳۴ صورت گرفت. در این روز وحیدالملک شیبانی همراه با سیدمحمدرضا مساوات، میرزا محمدعلی خان کلوب، سیدعبدالرحیم خلخالی و سیدجلیل اردبیلی محرمانه به سوی قم عزیمت کردند. روز سوم محرم ادیب‌السلطنه سمیعی در علی‌آباد به آنان ملحق گردید. روز چهارم محرم سلیمان میرزا اسکندری و میرزا سلیمان خان میکده در منظریه به آنها رسیدند که پنج تن ژاندارم آنها را همراهی می‌کردند. این دو تن گفتند عزیمت آنان با تصویب شاه و مستوفی‌الممالک بوده است و مجاز هستند دست به اقدام انقلابی بزنند و «مخالفت صوری با حکومت تهران» نمایند. به این شکل بود که در قم مرکزی به نام «کمیته دفاع ملی» تشکیل شد. اعضای هیأت مدیره آن عبارت بودند از سلیمان میرزا اسکندری، مساوات، میرزا محمدعلی خان کلوب و وحیدالملک. مدیر کمیته اسکندری بود و کمیته‌های فرعی برای امور مالی، نظامی، فرهنگی و تبلیغی شکل گرفت. اینان یازدهم صفر از قم به سوی کاشان حرکت کردند، این امر بی‌اطلاع دولت مرکزی صورت گرفت. در اصفهان آنان نودوهشت‌هزار تومان موجودی بانک شاهی را ضبط و میان ژاندارم‌ها تقسیم نمودند تا سناریوی مخالفت صوری با حکومت مرکزی را تحقق بخشند. سالار نظام طبق دستور کتبی سلیمان میرزا مسئول ضبط اموال بانک شاهی شد. محل اجتماع کمیته دفاع ملی در منزل شیخ‌الاسلام رئیس بلدیة اصفهان بود. از سوم تا سیزدهم محرم سال ۱۳۳۴، تعداد کثیری از نمایندگان، مشاهیر دولت، سیاستمداران و برخی روزنامه‌نگاران به قم مهاجرت کردند. تصمیم‌گیرندگان اصلی عبارت بودند از: میرزااکریم خان رشتی، سردار محیی، میرزااقاسم خان تبریزی، میرزامحمدصادق طباطبائی و مورخ‌الدوله سپهر. اینان مذاکره می‌کردند که آیا مهاجرین را باید در قم نگاه داشت یا اینکه از آنجا حرکت کرد، این در حالی بود که وزیر خارجه اطلاع داد قوای روسیه از ینگی امام واقع در کرج عقب نشستند و خطری مهاجرین را تهدید نمی‌کند. در این بین مستوفی‌الممالک سیاستی دوگانه در پیش

گرفته او که خود عده‌ای را به مهاجرت تشویق کرده بود، در نامه‌ای خطاب به سیدمحمد طباطبائی از او خواست که همراه با دیگر مهاجرین به تهران بازگردند، زیرا قوای روسیه عقب نشسته‌اند. این نامه روز چهاردهم محرم سال ۱۳۳۴ فرستاده شد. روز بعد هم مؤتمن‌الملک رئیس مجلس در نامه‌ای جداگانه تقاضا کرد مهاجرین به پایتخت بازگردند، روز هفتم محرم ۱۳۳۴ شاه تصمیم گرفت به مهاجرین پیوندد. «مهاجرین که انتظار این خبر را داشتند» شروع به تمهید مقدماتی برای ورود او کردند. شاهزاده معتمدالدوله حاکم قم که از نوادگان عباس میرزا قاجار بود، در زمره متحدین حزب دمکرات به شمار می‌رفت. او جمعی از بزرگان قم را به همکاری دعوت کرد، تولیت‌آستان حضرت معصومه(س) هم به این مجلس دعوت شد، به زودی روحانیان قم هم به این مراسم پیوستند. در این بین حوادث جالبی روی داد: «یکی از روحانیان قم ابتدا به منبر رفته عزم شاه را در تغییر پایتخت به مردم خبر داده مردم را به جهاد در راه دین و حفظ بیضه اسلام ترغیب نمود.» در نهایت مهاجرین نتوانستند دولت مستقلى در شرایطی که شمال و جنوب ایران در اختیار روس و انگلیس بود تاسیس کنند و همه چیز می‌رفت تا حکومت قاجار سقوط کند

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۲۱۴۳/اشغال-روزهای-مهاجرت-نخستین/>